

318 dokazuje, že pouhá technická dovednost a hotovost (ačkoliv je nutné prius všeho umění) nestačí, nýbrž že třeba jest k umění intelektuálnímu, který dává teprve technice cit i smysl; všichni velcí umělci jsou uvědoměli; „nejčistší veledíla jsou ta, v nichž nenaleznete nevýrazných strusek forem, linií a barev, nýbrž v nichž všecko, naprosto všecko přechází v myšlenku a v duši“. V kapitole IX prohlašuje se Rodin člověkem náboženským, ne ovšem ve smyslu dogmatickém, a klade za úkol umělcův „vyjádřiti celou pravdu Přírody, nejen pravdu vnějškovou, nýbrž také, nýbrž především pravdu vnitřní“. „Nejkrásnější díla, nejvyšší svědectví lidského intelektu a lidské poctivosti, říkají všecko, co lze pověděti o člověku a světu, a pak napovídají, že jest něco, čeho nelze pochopiti.“ Ovšem všechny mystické intence nepomohou umělci, neumí-li dokonale svého řemesla, nedovede-li modelovati rameno nebo torso. V kapitole X vytýká a znázorňuje Rodin rozdíl mezi harmonickou plastikou řeckou a asketicky dramatickým barokem Michelangelovým. „Je-li mně dovoleno hovořiti trochu o sobě,“ praví tu Rodin, „řeknu vám, že jsem kolísal celý život mezi oběma velkými tendencemi sochařství, mezi pojetím Fidiovým a pojetím Michelangelovým. Vyšel jsem z antiky; ale když jsem přišel do Itálie, zaujal jsem se náhle velikým mistrem florentským a v mých dílech naleznou se jistě stopy této vášnivě lásky. — Potom, zvláště v poslední době, vrátil jsem se k antice. — Oblíbená themata Michelangelova, hloubka lidské duše, svatost napětí a utrpení jsou plně přísné velikosti. — Ale neschvaluji jeho opovrhování životem. — Činnost pozemská, budiž sebemeně dokonalá, jest vždycky ještě krásná a dobrá. — Milujme život pro samo napětí, které zde musíme vyvinout. — Pokud mne se týče, snažím se neustále uklidňovati svou visí přírody. Musíme směřovat k jasnému pokoji. Zůstane v nás vždycky ještě dosti křesťanské úzkosti před tajemstvím.“ Poslední (XI.) kapitola věnována jest obraně umělců z výtky neužitečnosti, kterou je obmyšlí dnešní společnost, zaujatá rze hmotnou civilisací.

Kniha p. Gsellova nevznáší nových rysů do portrétu Rodinova, ale šťastně shrnuje a zpřívučňuje rysy již známé. Zejména jasně vystupuje zde nechuť Rodinova k umění abstraktnímu a akademickému; vzorem chce mít Řeky, kteří nepotlačovali reálných detailů, kteří milovali tělo lidské láskou zcela smyslnou a hmotnou a podřídovali jen svá pozorování pod celkový plán a rytmus; umělec má se inspirovati vždy přímo přírodou, která podle Rodina směřuje vždycky po božském zákonu ke kráse.

Zeyerův fond

[1]

V minulém sešitě uveřejnil jsem dva velmi kompetentní hlasy, které obvinily, žel, velmi oprávněně Akademii, že sama maří způsobem trapně malicherným účel fondu Zeyerova. Že Akademie ve svém pošetilém díle hodlá pokračovati a nemíní nikterak dbáti nejlepších návrhů reformních, ukazuje letošní vypsání soutěže. Kdežto posud dle stanov porota fondu Zeyerova skládala se ze zástupce Akademie a zástupce voleného autory, kteří si přibírali porotce třetího, oktrojuje si nyní Akademie v porotě zástupce dva a třetího přenechává volbě autorů. Má tedy Aka-

demie podle nového samovolného ustanovení a priori majoritu a bude si dělat, co bude chtít. Za těchto okolností a po ponižujících zkušenostech, které vypsal v minulém sešitě Noviny pp. dr. Pražák a F. V. Krejčí, nezbývá ovšem volnému literátstvu nic než Akademii bojkotovati. Nikdo autory zvolený zajisté funkce té nepřijme a nepůjde si pro mravní poličky do poroty, znásilňované Akademií a priori.

319

[2]

Protest pp. Pražáka a Krejčího proti beztaktostem a násilnostem IV. třídy České akademie, který jsme nedávno přinesli, nalézá již potěšitelné ozvěny v české publicistice, a sice právě v lepší její části. Přehled z 11. srpna souhlasí úplně s oběma pp. porotci a žádá co nejpřísnější veřejné kontroly všeho podnikání této smutně proslulé instituce. „Pánové, kteří dnes rozhodují v její IV. třídě,“ píše jmenovaný týdeník, „sedí tam z kamarádského dorozumění a většinou bez náležité kvalifikace: musí se v zájmu literární poctivosti zamezit, aby byli autokraty. Česká akademie má tvrdou kůži. Odpověděla-li na četné oprávněné výtky v příčině Zeyerova fondu v poslední chvíli tím, že si v porotě usurpovala dva hlasy a jediný vyhradila mladým autorům, jest to nejen hrubé porušení statutu, ale i přímo hanebné jednání. Nesmíme se spokojiti tím, že porotu fondu necháme v spárech IV. třídy Akademie, nýbrž musíme žádati za veřejnou kontrolu celé instituce, a to v našem zemském sboru zákonodárném.“ Není možno než úplně souhlasiti.

Literatury české devatenáctého století,

souborného díla, vydávaného nákladem Laichtrovým, vyšel díl I v druhém, opraveném a doplněném vydání. Kniha obsahuje čtrnáct kapitol, z nichž některé jsou z nejlepšího, co bylo napsáno u nás v oboru literární historie; platí to v tomto díle jmenovitě o Jakubcově Dobrovském a Jungmannovi a o Hanušových Počátcích novočeské romantiky a Padělečích romantické družiny české.

Flaubert pornografem — v Berlíně

Redaktor a nakladatel časopisu Pana byli odsouzeni v Berlíně „pro rozšiřování nemravných spisů“ k pokutě 50 Mk, a sice proto, že Pan přinesl z francouzské umělecké revue Les marges překlad části deníků Flaubertových. Glossovatí tuto pruskou surovost soudní jest jistě zbytečno: „Europas Flachland“, jak říkal Nietzsche Německu, jest důsledné ve svém farizejství. Za zmínku stojí však dobrozdání Richarda Dehmela, který odmítl v tomto případě podezření z jakékoli „nemravné tendence“ a mimochodem podal i pěknou charakteristiku velmistra francouzského románu. „Co dnes platí za nemravné,“ řekl Dehmel, „bude za 20 nebo 30 let pokládáno za naprosto mravné. Kláste otázku po obscennosti u muže jako Flaubert jest umělci i literárnímu historikovi cosi příšerného a absurdního, jest to totéž jako zkoumati neúplatnost Solonovu. O otázce, sledoval-li Flaubert